

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	АВМ	Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Кафедра	АВМ	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна (обов'язкова)
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	1

Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства

Семестр 1 (осінь 2020)

Викладач Алфьорова Зоя Іванівна, доктор мистецтвознавства, професор
E-mail al055@ukr.net
Заняття За розкладом

Адреса к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон 057 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — АСП); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються після лекційних занять у робочі дні.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Навчальна програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства» для аспірантів 1 курсу третього рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 022 «Дизайн», ОНП «Дизайн». Х.: ХДАДМ, 2020, 8 с. – укр. мовою.
2. Алфьорова З.І. Методичні рекомендації до виконання самостійних завдань з дисципліни «Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства»: для аспірантів 1 курсу спеціальності 022 022 «Дизайн», ОНП «Дизайн». Х.: ХДАДМ, 2020, 15 с. – укр. мовою.
3. Бойчук О, Турчин В., Фурсова Т. Історія дизайну. Теорія і методика дизайну. Дизайн-освіта: Методичні рекомендації. Тематичний анотований покажчик. Х. : ХДАДМ, 2010. – 40 с.
4. Шейко В.М.,Ю.П.Богущий, Н.М.Кушнаренко. Наукова творчість у галузі культурології та мистецтвознавства :Навчальний посібник.Х. : ХДАК, 2016.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі Інтернет та групах у ФБ «Про АРТ: дизайн, архітектура, театр, кіно», «Новини ХДАДМ»).

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства» є підготовка до самостійного критичного аналізу мистецтвознавчих проблем, які набули актуальності з порубіжжя ХХ-ХХІ ст. Основна спрямованість дисципліни визначається необхідністю теоретичного осмислення та концептуалізації актуальної мистецтвознавчої проблематики. **Завдання** дисципліни полягають в ознайомленні здобувачів з еволюційним поступом мистецтва як об'єкта наукових досліджень з другої половини ХХ ст. та основними проблемами, які актуалізовані сучасним мистецтвознавством, насамперед в царині дизайну та візуальних мистецтв. На лекційних заняттях та під час модульного контролю аспіранти формують уявлення про актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства та дизайну з можливістю подальшого втілення результатів роботи у наукове середовище (статті, доповіді та подальша робота над власним дисертаційним дослідженням).

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: застосовувати механізми аналізу та знання сучасного стану наукової літератури за обраною спеціальністю; здатність застосовувати знання з історії сучасного зарубіжного та вітчизняного мистецтва, орієнтуватися у практиках сучасного художнього процесу, його теоретичному дискурсі.

Дисципліна забезпечує загальнонаукові (філософські) компетентності: володіння знаннями у професійній галузі, науковим апаратом та культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії.

Дисципліна забезпечує дослідницькі компетентності: здатність аналізувати та виявляти наукові проблеми, формувати наукові питання та в сфері мистецької діяльності; здатність до формування методологічних основ наукового

Дослідження; здатність формулювати та презентувати наукові результати дослідження відповідно до сучасних вимог наукового середовища

Дисципліна забезпечує мовні компетентності: здатність представляти наукові результати державною та іноземною мовою, спроможність спілкування у міжкультурному середовищі.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Володіти професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії; осмислювати основні категорії мистецтва в аспекті філософської парадигми.

ПРН 3. Застосовувати знання з методології, методики та практики процесу наукового дослідження; володіти основами аналізу попередніх науково-теоретичних досліджень; застосовувати методику формування змістових та структурних складових дослідження.

ПРН 9. Орієнтуватися в процесі становлення і подальшого розвитку сучасної дизайнерської практики та застосовувати механізм її аналізу; знати сучасний стан наукової літератури та термінології за обраною спеціальністю.

ПРН 10. Знати основні концепції, теоретичні та практичні проблеми історії розвитку дизайнерської діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним аналізом актуальних проблем наукових досліджень в сфері мистецтвознавства.

Дисципліна вивчається протягом 1 семестру 1-го курсу (1.5 кредиту ECTS, 41 навчальна година, в тому числі 30 годин — аудиторні лекційні заняття та 84 години — самостійні).

Всього курс має 2 модулі та 5 тем.

Модуль 1. Сфера мистецтвознавства як об'єкт наукових досліджень

Тема 1. Вступ

Тема 2. Еволюція царини мистецтва як об'єкту мистецтвознавчих студій

Модуль 2. Актуальна проблематика наукових студій в сфері мистецтвознавства

Тема 3. Проблематика мистецтвознавчих досліджень другої половини ХХ ст.: основні підходи

Тема 4. Основні проблеми мистецтвознавства в сфері візуального та дизайну першої половини ХХІ ст.

Тема 5. Концептуальне осмислення сучасної візуальної практики світовими науковими школами

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних занять. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на закріплення лекційних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних

доповідей за лекційними темами дисципліни в контексті власного наукового дослідження (теми дисертації). Додаткових завдань для самостійної роботи не передбачено.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є диф.залік. Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу самостійної роботи. Для тих аспірантів, які бажають покращити результат, передбачені письмові контрольні питання за темами дисципліни (10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	Задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	Незадовільно	35–59	FX
Добре	82–89	B		Незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як аспірантам, так і викладачу. За необхідності аспірант має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім заліку).

Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

У разі відрадження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю з аспірантами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо аспірант пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Аспіранти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, аспірант втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — аспірант отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю. **Корисні**

посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Осінній семестр

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
	1	Лекція	Вступ до курсу.	2		
	2	Лекція	Еволюція царини мистецтва як об'єкту мистецтвознавчих студій	6	Есе на 350 слів , + (схема або таблиця методологічних підходів). Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
			Модульний контроль	2	Письмова аудиторна робота	
	3	Лекція	Проблематика мистецтвознавчих досліджень другої половини ХХ ст.: основні підходи	4	Есе на 150 слів Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
	4		Основні проблеми мистецтвознавства в сфері візуального та дизайну першої половини ХХІ ст.	6	Есе на 150 слів Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
	5		Концептуальне осмислення сучасної візуальної практики світовими науковими школами .	2	Есе на 150 слів Роздруківка	Роздруківка приноситься на заняття
			Залік	2		

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–16
2	Поточний контроль	0–16
3	Поточний контроль	0–16
4	Поточний контроль	0–16
5	Поточний контроль	0–16
	Залік	0–20

	Всього	100
--	--------	-----

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–15	0–16	
A+	15	16	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	11–12	15–16	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-		15	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–14	14	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–12	13	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10	Аспірант не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Аспірант в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність аспіранта під час семінарських занять (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Базова

1. Алфьорова З.І. (2008) Візуальне мистецтво кінця ХХ - початку ХХІ століття : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознав. : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури» / Алфьорова Зоя Іванівна ; Харк. держ. акад. культури. Х. : [Б.в.], 2008. 40 с.
2. Алфьорова З.І. . (2008) Межі видимого. Становлення візуального мистецтва: монографія / З. І. Алфьорова ; М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури. Х. : ХДАК,., 267 с. — Бібліогр.: с. 247-267.
3. Даниленко В. Я. . (2005). Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: Монографія. Х. : ХДАДМ; Колорит, 2005. — 244 с.; іл.
4. Даниленко В. Я. (2007) Майбутнє європейського дизайну Х. : Колорит, — 197 с.

Допоміжна

1. Zoya Alforova, Oksana Lahoda, Viktor Danilenko (2021). Search for a Model of Professional Competence of a Designer in Higher Art Education of the Twenty-first Century) (2021) // Arts and Humanities. SAGE Publications Inc., 2455 Teller Road, Thousand Oaks, CA 91320 (АНН-21-0052).
2. Brown B., Juhlin O. (2017) Enjoying Machines. The MIT Press Cambridge, Massachusetts London, England, 2017.
3. Krippendorff K. (2006). The Semantic Turn: A New Foundation for Design. London: Taylor & Francis
4. Kroes P. (2010) Theories of Technical Functions: Function Ascriptions vs. Function Assignments Part 2. Design Issues, 24 (4), pp. 85-93.
5. Latour B. (2009) A Cautious Prometheus? A Few Steps towards a Philosophy of Design (With Special Attention to Peter Sloterdijk). In J. Glynn, F. Hackney, & V. Minton (Ed.), Networks of Design: Proceedings of the 2008 Annual Conference of the Design History Society (UK), pp. 2-10. Online: Universal Publishers.
6. Malpass M. (2012) Contextualising Critical Design: Towards a Taxonomy of Critical Practice in Product Design. PhD thesis, Nottingham Trent University.
7. Maze R., & Redstrom, J. (2007) Difficult Forms: Critical Practices in Design and Research. Proceedings of the Conference of the International Association of Societies of Design Research. Hong Kong: IASDR. / [Digital Resource]. - URL: https://www.researchgate.net/publication/236669842_Difficult_Forms_Critical_practices_of_design_and_research .
8. Medium. Data Economy: A Design Fiction of a Data Obsessed Future [Digital Resource]. - URL: <https://medium.com/@MartijnvdBroeck/data-economy-a-design-fiction-of-a-data-obsessed-future-4c815aea5027> .
9. Mermoz G. (2006) The Designer as Author: Reading the City Of Signs -Istanbul. Design Issues, 22 (2), pp. 77-87.
10. Алфьоров А.М., Алфьорова З.І. . (2017). Повернення до нелокальності: про методологічні «зсуви» в культурології і мистецтвознавстві. // *Культура України . Сер. Культурологія: зб. наук. пр.* / Харків. держ. акад. культури; за заг. ред. В. М. Шейка. Харків., Вип. 55. С. 8-17.
11. Алфьорова З. І. . (2019) . Фільмічні структури в мультимедійному дизайні // *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр.* / М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, Вип 6. С. 7-10. Бібліогр.: 13 назв. <https://doi.org/10.33625/2409-2347-2019-6-7-10>.
12. Алфьорова З. І. (2016). Дисипативні засади перетворень сфери візуального та аудіовізуального: морфологічний аспект / Алфьорова З. І. // Актуальні питання мистецтвознавства: виклики ХХІ століття : міжнар. наук.-практ. конф. присвячена

- 95-річчю заснування вищої художньої школи Харкова, 13 жовт. 2016 р. : [матеріали] / М-во освіти і науки України, Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, 2016. С. 5-6.
13. Алфьорова З. І. (2018). Жанрові метаморфози в контексті дії принципу нелокальності в практиці та теорії мистецтва / З. І. Алфьорова, А. М. Алфьоров // *Культура України. Серія: Мистецтвознавство* : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури. Харків, 2018. Вип. 61. С. 352–359. Бібліогр.: 13 назв. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.061.035>.
 14. Алфьорова З.І. (2017). Проблема переосмислення методологічних засад як смисловий стрижень сучасного мистецтвознавства // *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Знакові постаті вітчизняної гуманітаристики у національно-культурному самоствердженні України «Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (25 травня 2017 р.)»* Київ, 2017. С. 11.
 15. Алфьорова З.І. (2021). Моуш-дизайн та відеодизайн: парадокси понятійного апарату сучасної дизайн-сфери // *Актуальні проблеми сучасного дизайну. Міжнародна науково-практична конференція (22 квітня 2021 р.)*. Платформа 3. Секція 1. Інформаційні технології візуалізації в дизайні. К. КНУТіД, 2021. <https://meet.google.com/tnm-mswy-zcs>
 16. Алфьорова З.І. (2020). Морфологічні парадокси в сучасному візуальному мистецтві: методологічний аспект // *Екологія мистецтва: дискурс ракурсів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (09-11 вересня. 2020 р.)* / ХНТУ; [ред. Чепелюк О.В.]. Херсон, ХНТУ 2020. 154 с., С. 10—11.
 17. Алфьорова З.І. (2017). Проблема переосмислення методологічних засад як смисловий стрижень сучасного мистецтвознавства // *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Знакові постаті вітчизняної гуманітаристики у національно-культурному самоствердженні України»*. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (25 травня 2017 р.), Київ, 2017., С. 11.
 18. Аронов В.Р. (2011). Концепции современного дизайна. М.:Редакционно-издательская группа фонда поддержки современного искусства «Артпроект», 2011. 311 с.: илл.
 1. Нариси з історії українського дизайну ХХ століття: Збірник статей(2012). / ІПСМ НАМ України; За заг. ред. акад. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. К. : Фенікс, 2012., 256 с. : іл.